

Vacances amb retorn

Els camps de treball i les estades solidàries, una alternativa als viatges tradicionals

IU ANDRÉS Barcelona | Actualitzada el 04/08/2014 00:00

01. Camp de treball a Sri Lanka.02. Conèixer gent nova és un dels atractius dels camps de treball. 03.Gemma Rovira a l'Equador.

“Vius una vida que no és la teva. T'integres a les comunitats locals i et trobes en situacions que mai viuries com a turista. Vius la vida del lloc amb intensitat”. Així defineix Oriol Font l'experiència dels camps de treball. Sap bé de què parla, fa 13 anys que aquest advocat de 31 anys dedica part de les seves vacances a treballar en petits projectes mediambientals de manera altruista. Aquest any serà l'últim, assegura. I aquest cop no marxa enlloc. És ell qui ha organitzat un projecte al seu poble, Alella, i qui rebrà un grup de voluntaris vinguts de tots els racons del planeta.

Els camps de treball estan impulsats pel Servei Civil Internacional (SCI), una entitat que es remunta al 1920, quan l'enginyer suís Pierre Ceresole va posar alemanys i francesos junts a treballar en la reconstrucció de pobles devastats. “Quan treballes amb l'altre, tots els prejudicis passen en un segon terme darrere de la feina”, apunta Font. El doble esperit amb el qual va néixer l'entitat fa gairebé un segle es manté intacte: d'una banda, s'ofereix mà d'obra per a un projecte local. De l'altra, es treballa la convivència internacional i el diàleg cultural. Els camps de treball de l'SCI són una alternativa a les vacances tradicionals, una manera de “fer alguna cosa útil i productiva amb el temps lliure i, alhora, fer alguna cosa per a un mateix”, en paraules de Mònica Catalán, que aquest estiu treballarà en el seu primer camp, un projecte educatiu de dues setmanes a Cambodja.

Els voluntaris es paguen el viatge i l'entitat local es fa càrrec de la manutenció i l'al·lotjament. També és la primera vegada per a Jesús i Jan Delgado, pare i fill, que van convertir l'atractiva idea de viatjar a l'Àfrica en l'encara més atractiva idea de fer-ho “ajudant, però sobretot coneixent una altra cultura”, explica el Jan, que encara no ha fet 18 anys i tot just ha acabat el batxillerat aquest mes de juny. “Farem una immersió total”, afegeix. El Jesús, enginyer electrònic de 50 anys, té molt clar a qui beneficia el viatge: “Potser allà hi trobem una solució a la decadència que veig

aquí a Europa, un altre model de vida. No anem a ajudar, hi anem perquè ens ajudin”, afirma. Mònica Catalán comparteix aquest punt de vista: “Has de pagar i treballar, però el retorn és molt més gran. No veus tantes coses com en un viatge tradicional, però en coneixes moltes més”, diu.

Hi ha moltes alternatives solidàries a les vacances clàssiques. Un altre exemple és l’entitat CCONG, amb seu a Sant Sadurní d’Anoia, que cada any envia desenes de voluntaris a més de 30 països. El plantejament del viatge és diferent del dels camps de treball, però l’essència és la mateixa: “Els voluntaris mantenen viva la il·lusió d’ajudar, d’arreglar el món. Però no saben que també s’estan ajudant a ells mateixos”, remarca Rafael Jarrod, president de l’entitat. Tant ell com els responsables de l’SCI confirmen que el nombre de persones que es decanten per aquesta opció alternativa als viatges ordinaris d’estiu va en augment. El perfil és el d’estudiants de 18 a 26 anys, majoritàriament noies.

Una tendència en auge

L’esclat de les xarxes socials, la informació disponible a internet i l’abaratiment dels mitjans transport ha fet que aquestes experiències, que abans potser només arribaven a persones de l’esfera del voluntariat i la cooperació, estiguin ara a l’abast de tothom. Per això és imprescindible la formació. “Cal evitar la idea que anem a salvar el món. Hem de fugir de mirades paternalistes o assistencialistes”, adverteix Júlia Granell, tècnica de voluntariat de l’SCI. Les sessions de formació van a càrrec de persones amb experiència en camps, com Oriol Font. “Intentem que tinguin eines per gestionar conflictes, que no reaccionin malament i que aprenguin a posar límits quan cal”, explica. Uns i altres comparteixen experiències i intercanvien punts de vista per mirar d’anticipar les situacions delicades que poden sorgir. “Sobretot si van al sud”, puntualitza Font.

L’SCI envia voluntaris tant als països menys desenvolupats com als països rics. Per a segons quines destinacions s’exigeix experiència prèvia en camps o voluntariat. La primera destinació dels més joves acostumen a ser els països europeus. El Jan és una excepció: “No m’he plantejat si tinc por. Segur que pot passar alguna cosa, però no en trec res, de pensar-hi ara”, assegura. ¿Són perillosos, aquests viatges? “Són molt perillosos, perillosíssims”, ironitza el president de CCONG. “Esclar que és perillós, on hi ha el cos hi ha el perill. Però no pas més que aquí, on pots saltar pel balcó una nit de festa o tenir un accident de trànsit”, apunta. Granell també treu ferro a les pors sobre la seguretat: “Nosaltres treballem amb entitats locals que coneixen el territori. Si en algun moment les condicions no fossin prou segures per als voluntaris, no permetrien que ningú hi anés”, assegura. La Mònica admet que fer un viatge sola a un lloc tan remot com Cambodja li genera inquietud i nervis, però el principal temor és de tipus emocional: “Em fa por el xoc que em pot provocar trobar segons quines situacions d’empobriment i de condicions de vida”.

Per a Granell tan important és enviar gent disposada a treballar en altres països com oferir camps al propi territori. Per això confien en els que han tornat: “No enviem gent només perquè s’enriqueixin, volem que tornin i que l’energia que han trobat a fora tingui un retorn en la construcció de la nostra pròpia realitat”, diu.

Després de conèixer amb veïns de petits pobles de Dinamarca, Alemanya o Bèlgica, Oriol Font destaca que “quan els veïns veuen els voluntaris de fora que col·laboren sense demanar res a canvi es crea una màgia, s’estimula el teixit social del poble”. I recorda una anècdota durant un camp de treball a Hongria, on el fenomen neonazi i el racisme contra els gitanos és molt ampli. Mentre un grup de treball format per veïns hongaresos i voluntaris de diverses nacionalitats carregaven pesades bigues de fusta, un grup de gitanos es van aturar i van oferir l’ajut d’una furgoneta. La immediata reacció dels veïns va ser la de rebutjar l’oferiment, però els voluntaris van insistir a acceptar-la. I, esclar, la feina va acabar molt abans. “Els hongaresos es van trobar confrontats amb la seva pròpia realitat. Els gitanos havien ajudat sense cap motivació, per humanitat”, diu. I per això s’ha decidit a organitzar el camp de treball d’Alella. “Perquè vull portar aquesta màgia al meu poble”, afirma.

La Mònica ja espera impacient el viatge a Cambodja per poder tastar un trosset d’aquesta màgia. “Hi vaig amb ganes d’ajudar, però tinc clar que la principal beneficiada del viatge sóc jo mateixa”, conclou.